

Психолого-педагогічний супровід, формування безпечного освітнього середовища та запобігання булінгу

У рамках організації освітнього процесу та створення безпечного, інклюзивного й розвивального середовища в Коледжі здійснюється системна профілактична та просвітницька робота соціально-психологічною службою.

Комплекс заходів спрямований на:

- формування безпечного освітнього середовища та запобігання будь-яким проявам булінгу (цькування), кібербулінгу та насильства;
- утвердження культури взаємоповаги, толерантного спілкування та недискримінації;
- збереження психологічного благополуччя, емоційної стійкості та ментального здоров'я здобувачів освіти.

Основні напрями та форми реалізації роботи:

1. **Просвітницько-профілактична діяльність:** проведення тематичних тренінгів, просвітницьких занять, лекторіїв та бесід зі здобувачами освіти щодо формування навичок ненасильницького спілкування, вирішення конфліктних ситуацій мирним шляхом та підвищення рівня цифрової й кібербезпеки.
2. **Психологічна підтримка та адаптація:** супровід студентів першого курсу під час адаптації до умов навчання в коледжі, надання індивідуальних психологічних консультацій здобувачам освіти, які потребують особливої уваги, підтримка маломобільних груп та осіб з особливими освітніми потребами (ООП).
3. **Механізми реагування та взаємодія:** забезпечення чіткого алгоритму реагування на звернення щодо можливих випадків булінгу (створення комісій, робота із залученням адміністрації, кураторів груп та батьків), а також тісна співпраця з профільними соціальними службами та громадськими організаціями.
4. **Партнерські та арттерапевтичні ініціативи:** залучення студентів до спільних психологічних та творчих майстерень, спрямованих на емоційне розвантаження, розвиток резильєнтності та психологічної саморегуляції в умовах сьогодення.

Проведені заходи Харківським фаховим коледжем технологій та дизайну:

Інформаційно-просвітницький захід «Про любов»

- **Мета заходу:** формування у здобувачів освіти ціннісних орієнтирів щодо здорових міжособистісних стосунків, взаємоповаги, довіри, дотримання особистих кордонів та відповідального ставлення до почуттів іншої людини.
- **Зміст та хід заходу:** Під час зустрічі обговорювалися питання культури спілкування, взаємоповаги, дружби, підтримки та проявів турботи. Особливу увагу приділено розмежуванню понять «любов», «турбота», «контроль» та «насильство», а також наголошено на неприпустимості приниження, образ, погроз, маніпуляцій і примусу у взаєминах. Учасники мали можливість висловити власну думку щодо критеріїв безпечних та здорових стосунків, визначити маркери поважного ставлення до іншої людини та важливість захисту особистих кордонів.
- **Результат:** захід сприяв підвищенню правової та психологічної обізнаності студентів щодо етичних норм поведінки, розвитку навичок конструктивного ненасильницького спілкування та формуванню в молодіжному середовищі нетерпимого ставлення до будь-яких проявів психологічного чи фізичного тиску.

Профілактичний захід «Домашнє насильство»

- **Мета заходу:** підвищення рівня поінформованості здобувачів освіти щодо проблеми домашнього насильства, його форм, ознак, а також формування алгоритмів безпечної поведінки та способів отримання своєчасної допомоги.
- **Зміст та хід заходу:** У ході зустрічі детально розглянуто поняття домашнього насильства та його чотири основні форми: фізичне, психологічне, економічне та сексуальне. Учасникам роз'яснено, що насильство не обмежується лише фізичною агресією, а може виявлятися через погрози, систематичне приниження, психологічний контроль, ізоляцію чи фінансові обмеження. Окрему увагу приділено алгоритмам безпечної поведінки в конфліктних і небезпечних ситуаціях, а також інформуванню про канали звернення по допомогу (до адміністрації коледжу, соціального педагога, правоохоронних органів та спеціалізованих гарячих ліній).
- **Результат:** здобувачі освіти підвищили рівень правової грамотності щодо розпізнавання різних форм насильства; усвідомили важливість своєчасного реагування на небезпечні ситуації. Захід сприяв формуванню навичок самозбереження, відповідального ставлення до власної безпеки та поваги до прав інших людей.

Профілактичний захід для педагогічних працівників «Профілактика вигорання у педагогів»

- **Мета заходу:** профілактика емоційного виснаження педагогічних працівників, підвищення обізнаності щодо ознак професійного вигорання та формування навичок самодопомоги.
- Під час заходу розглянуто причини виникнення емоційного та професійного виснаження, основні його прояви, зокрема постійну втому, зниження мотивації, дратівливість, емоційне напруження, відчуття перевантаження та втрату задоволення від професійної діяльності.
- Педагогам запропоновано практичні способи профілактики вигорання: дотримання режиму відпочинку, раціональний розподіл робочого навантаження, встановлення особистих меж, чергування роботи та відпочинку, використання коротких технік релаксації, підтримка позитивного професійного спілкування та своєчасне звернення по психологічну допомогу.
- **Результат:** захід сприяв підвищенню рівня поінформованості педагогічних працівників щодо профілактики професійного та емоційного виснаження, формуванню навичок самодопомоги та усвідомленого ставлення до власного психологічного ресурсу.
- З метою вивчення ставлення студентської молоді до проблеми насильства в суспільстві, визначення уявлень про найбільш небезпечні його прояви та чинники виникнення насильницької поведінки серед молоді **01 травня 2025 року** проведено анкетування «Моє ставлення до скоєння насильства в суспільстві».
- Анкетування було спрямоване на підвищення уваги студентів до проблеми насильства, формування усвідомлення його негативного впливу на особистість, сімейні та суспільні відносини, а також визначення напрямів подальшої профілактичної роботи.
- **Результати анкетування**
- **«На вашу думку, які види насильства особливо небезпечні для розвитку особистості?»** Отримані результати свідчать про те, що найбільша частина опитаних студентів (**42,9 %**) вважає особливо небезпечним для розвитку особистості психологічне (емоційне) насильство в сім'ї. Це свідчить про розуміння студентами

того, що негативний вплив на особистість може здійснюватися не лише через фізичні дії, а й через приниження, образи, погрози, залякування, постійний контроль, знецінення та інші форми психологічного впливу.

- **37,1 %** респондентів назвали найбільш небезпечними **сексуальні кривдження**. Значна частка таких відповідей демонструє усвідомлення студентами серйозності сексуального насильства та його можливих наслідків для особистості.
- **11,4 %** студентів зазначили **фізичне насильство**. Таким чином, фізична агресія залишається важливою складовою уявлень молоді про проблему насильства.
- **5,7 %** респондентів обрали варіант «інше», а **2,9 %** — **неглект (фізичний недогляд)**. Наявність відповідей щодо неглекту свідчить про необхідність подальшої інформаційно-просвітницької роботи, спрямованої на розпізнавання менш очевидних форм насильства та нехтування потребами людини.
- **«Найбільш вагомим фактором у виникненні насильства серед молоді, на мою думку, є...»** Найбільша частка студентів (**42,9 %**) пов'язує виникнення насильства серед молоді із **зовнішнім негативним впливом**, зокрема виховними проблемами, суспільними кризовими явищами, впливом засобів масової інформації та оточення.
- **28,6 %** респондентів визначили вагомим чинником **низький рівень виховної культури батьків**. Це свідчить про те, що значна частина студентів пов'язує формування поведінки молоді людини з характером сімейного виховання та прикладами взаємодії в родині.
- По **14,3 %** студентів вказали на **вживання алкоголю і наркотиків та наслідування негативної поведінки дорослих** як на вагомі чинники виникнення насильницької поведінки.
- Результати анкетування показують, що студенти 1 курсу загалом усвідомлюють актуальність проблеми насильства та розуміють, що воно може проявлятися у різних формах.
- Особливо важливим результатом є те, що найбільша частка студентів звертає увагу саме на **психологічне та емоційне насильство**, а також на **сексуальні кривдження** як небезпечні для розвитку особистості.
- Відповіді щодо чинників виникнення насильства демонструють розуміння студентами комплексного характеру цієї проблеми. На їхню думку, на формування насильницької поведінки можуть впливати сімейне виховання, соціальне оточення, негативні приклади поведінки дорослих, вживання психоактивних речовин та загальний соціальний контекст.

Загальний результат проведеної роботи

- Проведені заходи були спрямовані на створення безпечного, інклюзивного та психологічно комфортного освітнього середовища, запобігання будь-яким проявам булінгу, насильства чи деструктивної поведінки, розвиток культури взаємоповаги й толерантності, а також на всебічну підтримку ментального здоров'я та психологічного благополуччя учасників освітнього процесу.
- Системна профілактична та просвітницька робота сприяла підвищенню рівня правової і психологічної обізнаності здобувачів освіти та педагогів Харківського фахового коледжу технологій та дизайну щодо стандартів безпечної поведінки, дотримання особистих кордонів, застосування навичок ненасильницької комунікації, а також володіння чіткими алгоритмами звернення по допомогу задля збереження емоційного ресурсу.